

13. Certum est Eucharistiae Sacramentum, licet constet duabus speciebus & formis partialibus, esse tamen unum specie atoma Sacramentum, & non plura specie diversa: Ait enim Catechismus Romanus parte 2. cap. 4. *Licet duo sint elementa, panis scilicet & vini, ex quibus integrum Eucharistia Sacramentum conficitur, non tamen plura, sed unum tantum Eucharistia Sacramentum, Ecclesia auctoritate duci, confutemur.* Verum difficultas est, unde sit unitas specifica hujus Sacramenti petenda: Aliqui enim illam sumunt ex unitate rei contenta, quae est Christus, alii ex unitate institutionis, alii ex unitate passionis Christi, quam significat, vel ex unione fidelium, quam causat. Sed melius S. Thomas eam ex unitate finis ad quem ex institutione Christi ordinatur, venandam esse docet hic art. 2. ubi sic discutit: *Sacramentum Eucharistiae ordinatur ad spiritualem refectionem, qua corporali conformatur: ad corporalem autem refectionem duo requiruntur, scilicet cibus, qui est alimentum siccum, & potus, qui est alimentum humidum; & ideo etiam ad integratem hujus Sacramenti duo concurrunt, scilicet spiritualis cibus, & spiritualis potus, secundum illud Iohann. 6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus: Ergo hoc Sacramentum multa quidem est materialiter, sed unum formaliter & perfectivè. Quæ ratio illustrari potest, exemplo Sacramenti Extremæ-unctionis: Nam sicut in Extrema-unctione sunt plures unctiones partiales, & plures formæ partiales & tamen est unum Sacramentum, quia illa omnia ordinantur ad unum finem, & ad unum effectum, scilicet ad tollendum omnes reliquias peccatorum, quæ ex sensibus oriuntur, & animam deprimit. Ita Sacramentum Eucharistiae, licet constet duabus speciebus, & formis partialibus, censemur tamen esse unicum specie Sacramentum, quia ordinatur ad unum finem, nimirum ad unam integrum refectionem spiritualem.*

14. Non minus certum videtur, Sacramentum Eucharistiae, licet unum specie, dividi tamen in plurima numero Sacraenta, secundum quod in diversis Ecclesiis & altaribus consecratur: cum enim tunc sint plures materia, & plures formæ hujus Sacramenti, numero diversæ, non possunt non esse plura Sacraenta, numero distincta. Sed difficultas & controversia est inter Theologos, unde tunc unitas vel distinctio numerica hujus Sacramenti desideranda sit? Quidam enim putant eam desumti ex unitate & continuation physica specierum, atque ita quod fuerint species panis & vini physice discontinuatae, tot esse numero Sacraenta. Alij vero existimant eam petendam esse à consecratione per quam conficitur, ita ut unum sit Sacramentum, quod unica consecratione conficitur, plura vero numero Sacraenta, si diversis consecrationibus conficiantur. Alij demum assertunt, unitatem numericanam Eucharistiae, nec ex continuation physica specierum, nec ex unitate consecrationis sumi debere, sed ex ordine ad unam sumptionem. Et haec sententia probabilius videtur, quia Eucharistiae Sacramentum est institutum à Christo per modum convivij spiritualis, quo reficitur anima, unde de illo agendum est cum proportione & analogia ad convivium materiale: Sed convivium materiale non habet suam unitatem numericanam à physica continuatione ciborum, cum plura fercula inter se discontinua, possint in eodem convivio ministrari:

nec ab actione quā præparatur, cum unica vel pluribus actionibus inter se discontinuis, & numero diversis, præparari possit; sed à cibis & ferculis, prout ordinantur ad unam refectionem: Ergo pariter unitas numerica Sacramenti Eucharistiae, non sumitur à continuatione physica specierum, nec ex unitate consecrationis, per quam conficitur, sed ex ordine ad unam numero refectionem ad quam deserbit. Quod ut magis declaretur & illustretur.

15. Advertendum est, duplum esse constitutuonem Sacramenti Eucharistiae in esse individuali, unam incompletam, convenientem ei ex intentione saltem virtuti Sacerdotis consecrantis, per quam deputatur ad unam vel plures refectiones: Alteram completam, quæ consequenter ad talen intentionem, idem sacramentum deserbit de facto ad unam vel plures refectiones. Unde licet Sacerdos consecret plures hostias, in ordine ad plures refectiones, non habent tamen completem, sed tantum inchoativè, esse plura numero sacramenta, antequam in ipsa sumptione deserbit de facto pluribus refractionibus. Similiter si plures consecret, in ordine ad unicam numero refractionem, inchoativè tantum ex tunc erunt unicum numero sacramentum, completere vero in ipsa actuali & unica sumptione. Si-
cū plura fercula pluribus refractionibus deputata, ex illa deputatione, inchoativè tantum consti-
tuunt plura convivia; completere vero plura effi-
cient, quando de facto pluribus refractionibus de-
serbunt; & è converso, quando plura fercula ad unam tantum refractionem deputantur, ex tali de-
putatione constituant inchoativè tantum unum
convivium; completere vero, quando de facto mini-
strantur, & uni tantum refractioni deserbunt.

§. III.

16. Certum est, hoc sacramentum in re suscep-
tum, non esse necessarium necessitate medij ad salutem, nam parvuli sacris undis intincti, vel proprio sanguine baptizati, salutem absque actuali Eucharistia perceptione obtinent, ut definit Tridentinum sess. 21. cap. 4. Sapèt etiam adulti in ea rerum serie constituantur, in qua celesti hoc cibo paci nequaquam possunt, ut qui tempestate jaçati, in aquis sepeliuntur, vel qui ad mortem damnantur, aut vomitum patiuntur, quibus Ecclesia non solet Eucharistia sacramentum porrigit, etiam in articulo mortis. Certum est etiam, votum seu desiderium formale & explicitum recipiendi sacramentum Eucharistiae, non esse de necessitate salutis. Votum enim alicuius rei est in supplementum illius, unde dicitur ejus vicarium, atque adeo non potest esse magis necessarium ad salutem, quam sit ipsa res quæ desideratur: Ergo si Eucharistia actu suscepit, non sit de necessitate salutis, ejus votum seu desiderium formale & explicitum, non erit ad salutem simpliciter necessarium. Solùm ergo difficultas est & controversia inter Theologos, an saltem implicitum & virtuale Eucharistia votum, sit omnibus necessitate medij ad salutem necessarium: Hoc enim negant plures ex Recentioribus, affirmant vero Thomista cum S. Doctore huc art. 3. ubi sic ait: *Per baptismum ordinatur homo ad Eucharistiam, & ideo ex hoc ipso quod pueri baptizantur, ad Eucharistiam ordinantur per Ecclesiam; & sic sicut ex fide Ecclesia credunt, sic ex fide Ecclesia desiderant Eucharistiam.* Et quæst. 79. artic. 1. ad 1. *Hoc Sacramentum ex seipso viriūtem habet gratiam conferendi, nec ali-*
quæ

DE EUCHARISTIA SACRAMENTI. 10.

quæ habet gratiam ante susceptionem hujus Sacra-
menti, vel nisi in aliquo voto ipsius; vel per seipsum,
sicut adulis; vel voto Ecclesia, sicut parvulus.

17. Ratio etiam suffragatur: Baptismus enim & Poenitentia sunt necessaria necessitate medij ad sa-
ludem: Sed in baptismō & poenitentia, aliusque Sacramentum, includit implicitè, virtualiter, & interpretativè, votum Eucharistiae: Ergo Sacra-
mentum Eucharistiae, in voto saltem implicito, ra-
cito, & interpretativo, est necessarium ad salutem
necessitate medij. Major est certa, Minor probatur.
In voluntione medij includit, implicitè saltem, virtualiter, & interpretativè, intentio finis, seu vo-
luntas & votum ipsius: Atqui Sacramentum Eu-
charistiae est finis baptismi, & poenitentia, alio-
rumque Sacramentorum: Ergo in baptismō, & poenitentia,
aliisque Sacramentis, implicitè, virtualiter, &
interpretativè includit votum Eucharistiae, & aliorum Sa-
cramentorum includit. Unde diligenter observā-
dum est, Eucharistiam posse duobus modis conser-
vare, nimirum ut est particulare aliquod Sacra-
mentum, & ut est causa universalis aliorum Sa-
cramentorum, quæ ad illam ut ad finem ordinantur;
quatenus habet incorporare nos Christo illique
nos perfectè unire, qui est finis omnium Sa-
cramentorum, ut ante declaratum est. Primo modo
efficienter concurreat ad producendam gratiam quam
confert distinctam a carceri; secundo vero influit
per modum cause finalis in omnem gratiam & in
omnes effectus qui dantur per alia Sacra-
menta. Unde si primo modo consideretur, votum ejus non
est de necessitate salutis, benè tamen si altero modo
spectetur, quia nemo potest salutem consequi, nisi
Christo uniat & incorporate.

§. IV.

20. Hoc Sacramentum fuisse à Christo institu-
tum in nocte cena ultinæ, factæ cum Discipulis
pridie quam pateretur, de fide certum est, cum hoc
aperte testentur Evangeliste, præsertim Matthæus
cap. 26. Illudque tempus fuisse ejus institutioni
convenientissimum, ex eo patet, quod testa-
menti soleant ante mortem testatoris; quare cum
Christus in Eucharistia suum corpus & sanguinem
Discipulis & aliis fidelibus quasi testamento lega-
verit, ut dicitur Luca 22. convenientissimum fuit,
ut pridie quam moreretur, mirabile hoc Sa-
cramentum institueret. Unde Tridentinum sess. 13. cap. 2.
Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem;
*Sacramentum hoc instituit, in quo divinitas divinis-
imi sui amoris veluti in nos effudit.*

21. In hoc convenienter omnes Catholici, sed ce-
lebris est controversia inter Græcos & Latinos, quæ
de Christus ultimam cenam cum Apostolis fecerit:
Græci enim ut suum ritum de confectione Eu-
charistiae in pane fermentato tueantur, afferunt
Christum cenam illam celebrasse, non die aut Lu-
na 14. primi mensis (qui apud Judæos erat mensis
Martius) nam tūc Judæis non licet comedere fer-
mentatum, ut patet Exodi 12. Sed die aut Luna 13.
quo tempore Judæi non azymis, sed fermentatis pa-
nibus uterantur. Latini è contra ut suum ritum de
conferendo in azymo defendant, affirmant Chri-
stum cenam Agni Paschalis celebrasse die seu Lu-
na 14. mensis primi, in qua incipiebat solemnitas
primæ diei azymorum, subindeq; Christum in azymo,
non vero in fermentato consecrasse. Quæ sen-
tentia nititur evidenteribus Scripturæ testimoniis,
dicitur enim Matth. 26. *Prima autem die azymo-
rum, accesserunt Discipuli ad Iesum dicentes: Vt*

*18. Ex his intelliges, quod licet realis & Sacra-
mentalis receptione Eucharistiae, non sit de necessitate
salutis, benè tamen mystica & spiritualis, quæ
consistit in unione & incorporatione cum Chri-
sto, ad quam omnia Sacraenta ut in finem ordi-
nantur, præseruum baptismus, cum sit initium vita
spiritualis, quod speciali quadam ratione ad suam
perfectionem & consummationem tanquam in fi-
nem inclinatur. Unde Augustinus verba illa Chri-
sti Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii homi-
nis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in
vobis, extendit ad parvulos, ait enim lib. 1. de pec-
cat. meritis cap. 20. An vero quisquam hoc dicere au-**

vix paremus tibi comedere Pascha? Et paulò post dicitur Christum vespere factò cum illis discubuisse & cœnasse, quod idem asseritur Marci 14. & Lucæ 22. Sed prima dies azymorum, non erat decima tercia mensis primi, quia tota die decima-tertia comedebatur panis fermentatus, sed decima-quarta, in cuius vespera incipiebat comedere azyma, & non licebat comedere fermentatum, aut illud in domibus habere, ut patet Exodi 12. Ergo Christus non celebravit die decima tercia, sed decima quarta primi mensis, cœnam paschalem cum Discipulis suis, in qua Sacramentum Eucharistia instituit. Unde Theophylactus in cap. 22. Lucæ: *Diem azymorum, inquit, nominat feriam quintam, in cuius vespera Pascha immolatur erant.*

22. Nec valet, quod ait Euthymius, nempè per primum diem azymorum Evangelistas intellexisse pridie azymorum, in qua vobis Christum cœnam Paschalem cum Discipulis celebrasse, subindeque solemnitate illam una die prævenisse. Non valet, inquam, tum quia Lucas additum diem festum: erat autem dies festus solus primus & septimus dies azymorum, ut constat Exodi 12. Tum etiam, quia non est assignabilis causa sufficiens, ob quam Christus legis observantissimus custos, qui non venerat legem solvere, sed adimplere, eam transgredi volueret, & legalem cœnam celebrare pridie quam lex juberet. Et certè, si diem à lege præscriptum in comedendo Agno Paschali prævenisset, justam eum accusandi, mortique tradendi causam, Iudei invenissent, cùm de observantia azymorum lex dicat Exodi 12. *Quicumque fermentatum comedenter, peribit anima illa ex Irael.* Nec verum est quod ait idem Euthymius, nempè fuisse licitum in antiqua lege prævenire Pascha, quamvis non licet ultra diem constitutum à lege illud differre. Nam Scriptura nullibi ne apparet quidem id insinuat, sed potius contrarium aperte indicat: Numerorum enim cap. 9. lex permittit quidem in favorem immundorum, ac peregrinorum, ut propter immunditiam, aut peregrinationem longinquam extra terram Chanaam, Pascha sum in secundum mensis differat; imperat tamen ut illud celebrent ipsa Luna decima quarta sub vesperam.

23. Objiciunt Graci plura D. Joannis testimonia, ex quibus aperte colligi videtur, Christum Pascha celebrasse cum Discipulis suis, antequam Iudei illud celebrarent, subindeque prævenisse diem à lege statutum, quæ erat decima-quarta mensis. In primis enim Joan. 13. Omnia illa quæ Christus gesit in cœna, facta dicuntur *ante diem festum Pascha*. Secundò, idem Evangelista cap. 18. ait quod in die Passionis Domini, *Iudei non introierunt Prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha*, id est Agnum Paschalem: Ergo illa die à Iudeis manducabatur, subindeque Christus celebravit Pascha cum Discipulis suis, pridie quam à Iudeis celebraretur. Tertiò cap. 19. Christus dicit mortuis in parasceve Pascha: est autem parasceve, præparatio ad festum celebrandum, seu vigilia Pascha. Demum dies Sabbati, quæ secuta est immediate mortem Christi, Joan. 19. appellatur *dies magnus Sabbati*, quo nomine non designatus fuisset, nisi exitisset dies primus azymorum, quia non habuisset speciale aliquam magnitudinem & solemnitatem super alia Sabbathæ: Ergo Christus non est passus die prima azymorum, subindeque ante illum diem celebravit Pascha cum Discipulis suis.

Ad primum respondeo ea quæ à Christo gesta sunt in nocte cœna, dici ab Evangelista facta

ante diem festum Pascha, sumpta die pro die artificiali, prout distinguitur à nocte; non pro natura, ut complectitur noctem, unde non dixit *ante festum*, sed *ante diem festum*. Quæ explicatio est D. Thomæ in 4. dist. 11. quæst. 2. artic. 2. quæst. 3. ad 1. & Cathechisni Romani cap. de Eucharistia. Ut autem illa clarius percipiatur, scindum est, apud Judæos tres fuisse dierum differentias, nempè legum, naturalium, & artificialium. Dies legales accipiebantur à vespera unius diei, ad vesperam subsequentis, juxta illud Levitici 13. *A vespera usque ad vesperam celebrabitis Sabbathum vestrum.* Dies naturales accipiebantur apud Hebraeos, sicut apud nos, à media nocte in medium noctis sequentis; vel ut aliquibus placet, & insinuat S. Thomas ubi supra in resp. ad 2. ab ortu Solis in ortum subsequentem. Dies vero artificiales conditumquebantur etiam sicut modo contra noctem, ita ut comprehendenter tantum illud spatium in quo lux solis apparebat.

Ad secundum respondeo cum eodem S. Doctore ibidem ad 3. quod quando Evangelista ait, quod Judæi die qua Christus crucifixus est, non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha; per ly *Pascha*, non intellexit eum Agni Paschalis, sed eum panū azymorum, qui per septem dies comedebantur, aut viettarum, quæ per dies Paschales offerebantur, & quæ *Paschata* dicebantur; illæ enim, non nisi à mundis comedri debebant.

Ad tertium dicendum, per parasceve Pascha, non intelligi præparationem ad Pascha, sed parasceve, quod erat festum Pascha, id est feria sexta, intra festa Paschalia illo anno occurrentis. Iudei enim quamlibet feriam sextam appellabant parasceve, quia in ea præparabant necessaria ad diem Sabbati sequentem, in quo non licet eis quidquam operari, ne quidem cibos præparare. Quæ explicatio confirmatur ex illo Marci 15. *Erat parasceve, quod est ante Sabbathum, & ex illo Joan. 19.* Iudei ergo, quoniam parasceve erat, ut non remaneant in cruce corpora Sabbathi, &c. Ex quibus constat parasceve fuisse, non ad Pascha, sed ad Sabbathum.

Ad quartum respondeo diem illam Sabbathi quæ secuta est immediate mortem Christi, magnum diem Sabbathi ab Evangelista appellari, quia incidet in secundum diem azymorum, qui ob frequentiam populi, qui ad Pascha convenerat, erat celeberrimus.

CAPUT II.

Materia hujus Sacramenti.

1. Materia hujus Sacramenti assignatur à Florentino in decreto unionis sapè citato, his verbis: *Tertium est Eucharistia Sacramentum, cuius materia est panis triticus, & vinum de vite.* Unde omnis panis non est materia sufficiens hujus Sacramenti, puta panis confeccus ex hordeo, milio, avena, vel leguminibus; sed solus panis confeccus ex farina tritici, & aqua naturali, ac igne coctus: quare si farina admiseretur aqua rosacea, vel quicunque alijs liquor, quam vera aqua, non posset ex ea confici Sacramentum, quia non est verus panis, ut ait D. Thomas h̄c quæst. 74. artic. 7. ad 3. Similiter massa pastæ cruda, aut torrida Sole, vel frixa oleo, non est apta materia hujus Sacramenti, sicut nec amygdum seu amylium, quod sit ex tritico corrupto, cùm ejus materia non tam sit tritici

DE EUCHARISTIAE SACRAMENTI. 109

critici farina, quam lac ex eo expressum, ut notavit Soto. Ratio hujus rei alia non est, quam Christi institutio, qui hoc Sacramentum instituit in pane usuali: panis autem usuali est ille qui fit ex farina tritici, & aqua naturali, & qui igne decoquitur; nam omnis alius panis substituit in defectum hujus, nec panis simpliciter dici consuevit, sed cum addito, panis hordeaceus, panis ex milio &c. Ergo solus panis confeccus ex farina tritici, & aqua naturali, ac igne coctus, est sufficiens materia Eucharistia. Hæc censetur Apostolica traditio, quam Ecclesiastica authoritas confirmavit, ut testatur Catechisni Romanus.

2. Nihil tamen interest ad valorem hujus Sacramenti, an panis sit azymus, vel fermentatus, ut definivit Florentinum s. ultima in litteris sanctæ unionis, his verbis: *Definimus in azymo sive fermento pane triticœ, corpus Christi veraciter confici.* Licet azymus convenienter sit quam fermentatus: Tum quia Christus in azymo consecravit, cùm cœnam legaliter celebraverit, & Sacramentum Eucharistia instituerit, prima die azymorum, in qua nullus panis, nisi azymus, in domibus Iudeorum debebat repertiri, sicut Exodi 12. præcipitur, ut cap. precedenti §. 4. ostendimus. Tum etiam, quia eti daremus, quod Christus (ut volunt Graci) in celebratione Pascha, legitimus ejus tempus, scilicet primam diem azymorum, sive decimam quartam lunam, prævenire volueret; consequens tamen non fore, cum fermentato in cœna ultima usum fuisse, sed azymo; quia sicut ipsius agni Paschalis immolationem & eum observare voluit, ita & totum ejus ritum in lege præscriptum (qui inter alia habet, ut cum azymis & lactucis agrestibus comedatur) servare voluisse credendum est. Unde Chrysostomus homil. 82. super Matth. *In omnibus semper, usque ad ultimum passionis diem, non esse adversarium se legi ostendit.* Tum denique, quia cùm azymum in Scriptura, puritatem, candorem, simplicitatem, humilitatem, & incorruptionem significet, magis congruere videtur proprietatibus hujus Sacramenti, quam fermentatum, quod ut plurimum in malam partem sumitur. Unde Apostolus 1. Corinth. 5. *Nescitis quia modicum fermentum tamquam massam corruptum. Expurgate etsi fermentum, ut sitis nova corporis, sicut etis azymi: etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitia & nequitia, sed in azymis sinceritatis & veritatis.*

Fator tamen Græcorum morem celebrandi in fermentato, suis congruentis non carere; cùm enim fermentatum, à fermento saporem habeat, & à sale calorem, Eucharistia, quæ est Sacramentum amoris, & Spiritualis suavitatis, convenire videtur. Præterea (ut notavit S. Thomas 4. contra Gent. cap. 69. ex D. Gregorio in registro) *Romanæ Ecclesie offert azymos panes, propterea quod Dominus sine ulla commixione carnem suscepit; sed cetera Ecclesie offerunt fermentatum, ut pro eo quod Verbum Patris induit est carne, & est verus homo, sicut & fermentum commixetur farina.* Imò etiam Romanam Ecclesiam, aliquando in fermentato consecrasse, Richardus, Scotus, Durandus, & alij afferunt; idque testatur D. Thomas in 4. dist. 11. qu. 2. artic. 2. quæst. 3. ubi sic ait: *Hunc morem (celebrandi in azymo) Romanæ Ecclesie ab Apostolis qui ipsam fundaverunt, accepit, ut Innocentius III. dicit: Sed posita, ut dicit Leo Papa, imminentे hæresi Ebionitarum, qui dicebant simili cum Evangelio legalia observanda, SS. Pares ne eis consentire viderentur, zoluerunt ad tempus, instinctu Spiritus Sancti, ex*

III. Pars.

fermentato confici Sacramentum: postea cessante illa hæresi, Ecclesia Romana ad pristinum morem redit. Ex quo patet, Authorem Theologam mentis & cordis, non legisse D. Thomam, dum hoc in dubium revocavit, & oppositum probabilius esse dixit disserit. 2. de materia Euchar. cap. 2.

3. Quantum ad materiam calicis consecrandi, non minus certum est, illam esse vinum vitigineum, quam materiam ex qua corpus Christi conficitur, esse panem triticum: *Sicut enim solus panis triticus, propriè & simpliciter panis appellatur, & solum oleum de olivis, propriè & simpliciter vocatur oleum; ita solum vinum de vite, propriè & simpliciter dicitur vinum.* Unde liquor ex malogranatis, pomis, aut moris expressus, non est materia hujus Sacramenti, quia non est vinum de vite. Nec acetum, quia non est simpliciter vinum, sed vinum corruptum; sicut cadaver non est homo, sed homo mortuus. Nec agresta, seu succus expressus ex uva acerba, quia nondum habet species vini, sed est in via generationis, benè tamen mustum, quia est simpliciter vinum de vite, licet non perfectè purgatum & defecatum. Potest etiam consecrari in succo expresso ex uvis passis (in quo fama est consecrare Egyptios) quia talis succus est vinum de vite, edque perfectius, quod ab aqeo humore purgatus.

4. Vino consecrando admiscere modicam aqua, non est necessarium, necessitate Sacramenti, sed duntaxat necessitate præcepti Ecclesiastici, ut declarat Florentinum in decreto Eugenij, & Tridentinum s. 22. cap. 7. his verbis: *Monet Sancta Synodus præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscent.* Cujus ceremonia triplicem reddit rationem D. Thomas hic artic. 6. Prima est, ob imitationem Christi, quem in vino aqua permixto, hoc Sacramentum instaurisse & peregisse creditur, asserturque in liturgiis D. Jacobi Apostoli, & Basilij, & testatur Clemens Romanus lib. 8. Constit. cap. 17. his verbis: *Similiter calicem miscent ex vino & aqua, & sanctificans, tradidit eis dicens: Bibite ex eo omnes.* Secunda, ob representationem passionis ejus, in qua aqua simul cum sanguine, ex latere ejus existit. Tertia, ob significationem effectus hujus Sacramenti, qui est unio populi fidelis cum Christo capite. Vinum enim significat Christum, seu sanguinem ejus; aqua vero populorum symbolum est, juxta illud Apocal. 17. *Aqua quas vidisti, populi sunt & gentes.*

5. Circa hanc ceremoniam mixtionis aquæ cum vino in calice consecrando, celebris est difficultas & controversia inter Theologos, an scilicet talis aqua immediatè convertatur in Christi sanguinem, vel solù mediatè, ita ut prius debeat convergi in vinum, quam in sanguinem? Respondet breviter, hoc secundum multò probabilius esse: quia ita videtur sentire Innocentius III. cap. cùm Martha, de celebratione Missarum, ubi Pontifex, relatis tribus opinionibus, quarum prima afferit, aquam vino permixtam, in eam converti quæ de latere Christi promanavit. Secunda, quod mutetur in sanguinem, cùm in vinum transeat, mixta vino, id est, quia prius in vinum versa fuit. Tertia, quod maneat integra & immutata. His inquam tribus opinionibus relatis, concludit Pontifex pro secunda, ut probabilius, dicens: *Verum inter opiniones predictas, illa probabilior judicatur, quæ assertit aquam cum vino in sanguinem transmutari, possum mirum quod in vinum conversa fuerit.* Secunda enim opinio id tantum afferit, & nulla ex aliis

K. opinioni